

6. İZMİR BÖLGESİ ENERJİ FORUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

11-12 Haziran 2021

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) İzmir Şubesi sekretaryasında TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu bileşenlerinin yanı sıra İzmir Tabip Odası ve İzmir Barosu'nun desteğiyle düzenlenen İzmir Bölgesi Enerji Forumu, 11-12 Haziran 2021 tarihlerinde çevrimiçi etkinlik olarak gerçekleştirildi. İki gün boyunca 6 oturumunun gerçekleştirildiği etkinlik kapsamında 24 bildiri sunumunun yanı sıra "Aliağa Bölgesindeki Enerji Tesisleri ve Çevresel Etkileri" başlıklı bir panel de düzenlendi. Enerji alanına ilişkin bölgesel ve ülke çapındaki verilerin paylaşılmasıyla başlayan etkinlikte, enerji üretiminden kaynaklanan çevre ve toplum sağlığı sorunları da irdelenerek, çözüm önerileri tartışıldı.

İlki 1998 yılında düzenlenen sonrasında ise beş kez daha gerçekleştirilen İzmir Bölgesi Enerji Forumu'nun altıncısı 11-12 Haziran 2021 tarihlerinde enerji politikaları, üretim ve tüketim dengesi gibi ulusal çaptaki konulara ilişkin gelişmelerin bölgeye yansımalarını farklı uzmanlıkların bakış açısıyla, değerlendirildi.

Etkinliğin açılış oturumunda EMO İzmir Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı Şebnem Seçkin Uğurlu, TMMOB İzmir İl Koordinasyon Kurulu Sekreteri Aykut Akdemir, EMO Yönetim Kurulu Başkanı Bülent Pala'nın yanı sıra TMMOB Yönetim Kurulu Başkanı Emin Koramaz yer alarak meslek örgütlerini bir araya getiren bu tarz etkinliklerin önemine dikkat çekilerek çok boyutlu,

disiplinler üstü, bütüncül önerilerin geliştirilmesine vurgu yapıldı. Çarpık enerji politikaların yarattığı maliyetlerinin her geçen gün arttığı, enerji alanındaki özelleştirme serbestleştirme uygulamaların ekonomi üzerindeki temel yüklerden birine dönüştüğü, günümüzde enerji alanında kontrolün özel şirketlere geçtiği ifade edildi.

Bölgesel sorunlardan yola çıkarak, ülke geneli için çözümler üretilmesini hedefleyen etkinliğin iki günlük programı kapsamında "Enerji Görünümü", "GES ve Elektrikli Araçlar", "Rüzgar Enerjisi Santralleri ve Dere Tipi HES'ler ve Jeotermal Enerji", "Enerji Verimliliği Uygulamaları ve Alternatif Enerji Kaynakları", "Çevresel Etkiler" ve "İklim Değişikliği" başlıklı oturumlar düzenlendi. Alanında uzman kişilerin ve akademisyenler 6 oturumda 24 bildiri sunumları gerçekleştirerek gerek kendi bölgemizden gerekse ulusal anlamda enerji alanına yönelik değerlendirmeler yapıldı.

"Aliağa Bölgesindeki Enerji Tesisleri ve Çevresel Etkileri" başlığı altında düzenlenen panelde EMO İzmir Şubesi adına H. Avni Gündüz, Çevre Mühendisleri Odası İzmir Şubesi adına E. Helil Kınay, Ziraat Mühendisleri Odası İzmir Şubesi adına Dr. Öğr. Üyesi Hakan Çakıcı ve İzmir Tabip Odası'nı temsilen Dr. İnci Çetin Köseoğlu katılım sağladı. 1960'lı sanayi bölgesi ilan edilmesinin ardından

Aliağa bölgesinde yaşanan değişimin masaya yatırıldığı panelde, demir-çelik, petrol rafinerisi gibi ağır sanayi kapsamındaki kuruluşların bulunduğu bölgedeki kirlilik seviyesine ilişkin bilgiler paylaşıldı. Bölgeye artan enerji ihtiyacının karşılamak için kurulan termik santrallerin ve demir-çelik fabrikalarına ham madde sağlayan gemi söküm tesislerinin de masaya yatırıldığı panelde, çevresel etkilerin yanından, tarımsal üretimin ve insan sağlığının da ne boyutta etkilendiğine ilişkin görüşler masaya yatırıldı.

11-12 Haziran 2021 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilen etkinlik sonrasında aşağıdaki konuların kamuoyu ile paylaşılmasına karar verilmiştir:

1. Doğal kaynakların insan ihtiyaçları doğrultusunda dönüştürülmesinin mühendislik mesleğinin temellerinden birini oluşturduğu ancak bunu yaparken dünyamızın ve insanlığın geleceğini güvence altına alacak biçimde sürdürülebilmesi için mücadele edilmesinin ortak sorumluk olduğu bilinmelidir.

2. Fosil yakıtlara dayalı enerji üretimi modeli, İzmir Aliağa örneğinde olduğu gibi, küresel ısınma ve iklim değişikliği başta olmak üzere, büyük çaplı ekolojik krizlere neden olduğu, tarihi bir eşikte bulunan insanlığın, acil ve radikal önlemlerin alınması kaçınılmaz gözüktüğü, durmadan ar-

tan enerji ihtiyacının gezegenin fosil enerji kaynaklarının çok hızlı biçimde kullanarak, tükettiği, ekonomik büyüme kapsamında oluşan kaynakların sınırlı sayıda kişi arasında paylaştırıldığı günümüz ekonomik sistemin yerine, tam istihdamın sağlandığı ve gereksinim dışı üretimle gezegenin ekolojik sınırlarını zorlanmadığı bir ekonomik modele geçilmelidir.

3. Enerjinin tüm yurttaşlarımız için ihtiyacı kadar, kaliteli, sürekli, düşük maliyetli ve sürdürülebilir biçimde sağlanabileceği ulusal enerji politikalarımızın oluşturulması için çaba gösterilmeli, “Kamusal fayda” ekseninde oluşturulacak enerji politikaları doğal kaynakların insafsızca sömürmesi ve ülkemizin yaklaşan ekolojik yıkımdan korunması için zaman kaybedilmelidir. Kıtık, enerji krizi, çevre felaketleri, göç ve savaş gibi küresel çaplı felaketlerin önüne geçmenin yegâne yolu, rant hırsının yerine, toplumsal faydaya odaklanan, kontrolsüz bir tüketim anlayışı yerine, sürdürülebilir enerji politikalarına sahip çıkılmalıdır.

4. IMF ve Dünya Bankası direktifleriyle 2001’den bu yana sürdürülen serbestleştirme politikası nedeniyle kaynak bakımından dışa bağımlımızın yanına bir de uluslararası finans çevrelerine bağımlılığımız da eklenmiştir. Bu bozuk sistemi dengeleme amacıyla bile kamu yatırımlarına izin verilmekte ve ülkemizin kamu kaynakları, her ne kadar yerli de gözükseler bu şirketler aracılığıyla borçlu oldukları uluslararası finans kuruluşlarına aktarılmaktadır. Kamunun alım ve tahsilât garantisi vermesiyle sağlanan bu krediler, borç batağı yaratmış; düzenli zamlarla, bu finansal yük, salgın koşullarından dolayı geliri düşen, işsiz kalan geniş kesimlerin üzerinden kapatılmaya çalışılmaktadır.

5. Elektrik dağıtım bölgelerinin de özelleştirilmesiyle elektrik enerji

alanının neredeyse tümüyle piyasalaştırıldığı bir dönem yaşanmaktadır. Kamunun elindeki yeterli üretim tesisi kalmadığından, serbest piyasada şekillenen elektrik enerjisi maliyetleri dengelenememektedir. Artan enerji maliyetleri, tüm sanayi ve ticaret kollarının da maliyetlerini artırdığından, enflasyon ve hayat pahalılığı ile mücadele etmek imkansız hale gelmektedir. Kamunun elinde kalan ve iletim şebekesinin güvenliğini sağlamak, anlık olarak üretim ve tüketim dengesini kurmak gibi çok önemli bir görevi bulunan TEİAŞ’ın da özelleştirme kapsamı içine kalınması, endişelerimiz artırmaktadır. Şirketin blok olarak satışı kadar, halka arz edilmesi de enerji maliyetleri üzerinden yıkıcı bir etkiye sebep olacaktır. Halka arz da pay dağıtımını nedeniyle TEİAŞ’ın kâr odaklı yönetilmesine neden olacağından, özelleştirme çalışmalarına derhal son verilmelidir.

6. Enerji maliyetlerinin makul seviyelere çekilmesi için kamunun toplam maliyetleri düşürmek için yeniden yerli ve yenilenebilir kaynaklara yönelik elektrik üretim tesisi yatırımı yapılmasından, özelleştirilen santral ve dağıtım şirketlerinin yeniden kamulaştırılmasından geçmektedir. Kamunun yatırım yapmasının önündeki yasal ve fiili engellerin ortadan kalkması artık yaşamsal önemdedir. Alım garantisi ve teşvikler için kullanılan kaynaklarla, düşük maliyetli kamu yatırımlarıyla piyasanın kademeli bir biçimde dengelenmesi mümkündür. Sanayi tüketicilerinin faturalarından kaldırılan TRT payı başta olmak üzere faturalara eklenen fon ve vergiler azaltılmalıdır veya kaldırılmalıdır.

7. Kâr odaklı bir üretim değil, toplumun enerji ihtiyacını güvenli bir şekilde karşılayacak, sağlıklı bir yatırım programı oluşturulmalıdır.

8. Ülke geneli için enerji tasarrufu

ve enerji verimliliği imkanlarını değerlendiren bir çalışmanın yapılmalı. Başta sanayi kuruluşları olmak üzere enerji verimliliği artırmak için planlama yapılmalıdır.

9. Doğayı, çevreyi ve toplumsal yaşamı olumsuz etkilediği tespit edilen tüm santrallerin faaliyetleri hemen durdurulmalıdır.

10. Üretim yöntemi ne denli çevre dostu olursa olsun, yatırım bölgesinden yaşayan yurttaşlara rağmen, yaşam haklarını sınırlayacak, verimli tarım arazilerini işgal edecek, akarsu yataklarını değiştirecek yatırımlar için lisans verilmeli, verilen lisanslara iptal edilmelidir.

11. Enerji sektörünün özel şirketler elinde tekelleşmesi, enerji üretim ve dağıtımın tümüyle kâr-zarar hesabına indirgenmesi halkımızın zararlıdır. Ülkemizin ortak geleceğini riske atmaktadır. Bu nedenle, bir an evvel, ivedilikle kamucu politikalara geçiş sağlanmalıdır.

12. Elektrik üretiminde fosil yakıtların payı kademeli bir şekilde düşürülerek, yenilenebilir enerji kaynaklarının payını artıracak bütüncül bir plan hayata geçirilmelidir. Enerji ekipmanlarında da yerli üretime ağırlık vererek, ekipman ithalatı kaynaklı maliyetler de aşağı çekilmelidir.

13. Enerjinin bütünüyle serbest piyasanın dengelerine teslim edilmesinin genel ekonomi üzerinde yıkıcı etkilerinin daha belirginleştiği bu dönemde, enerji maliyetlerinin döviz kuru dalgalılarından etkilenmemesi, herkesin erişebileceği kadar ucuz olmasının önemi daha net ortaya çıkmaktadır. Elektrik alanı başta olmak üzere, aslında enerji alanının yönetecek dikey entegre bir kamu tekelinin tekrar kurulması, siyasi ve ticari baskılardan uzak, özerk, demokratik bir kamu yönetimi anlayışının oluşturulması gereklidir.